

بہ نام خدا

نقشہ راہ توسعه صنعت فرآوری آبزیان کشور

مؤلف:

دکتر یزدان مرادی

با همکاری:

علی اصغر خانی پور، احمد غرقی، منصور صدریان

سرشناسه	: مرادی، یزدان، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبزیان کشور / مولف یزدان مرادی با همکاری علی اصغر خانی پور، احمد غرقی، منصور صدریان
مشخصات نشر	: تهران : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۵ ص. : مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۵۱-۱۴-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۳۷-۲۴۵.
موضوع	: فرآورده های دریایی
موضوع	: Fishery products :
موضوع	: شیلات
موضوع	: Fisheries :
موضوع	: ماهی ها - آماده سازی - کنترل کیفی
موضوع	: Fishery processing -- Quality control :
شناسه افزوده	: خانی پور، علی اصغر، ۱۳۴۴ -
شناسه افزوده	: Khanipour, Ali Asghar :
شناسه افزوده	: غرقى، احمد، ۱۳۳۰ -
شناسه افزوده	: صدریان، منصور، ۱۳۳۸ -
شناسه افزوده	: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۷۲ م/۳۳۵ SH
رده بندی دیویی	: ۶۶۴/۹۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۸۸۴۷۲

نام کتاب : نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبزیان کشور

مؤلف : دکتر یزدان مرادی

با همکاری: علی اصغر خانی پور، احمد غرقی، منصور صدریان

ویراستار ادبی: گل اندم آل علی

شمارگان : ۶۰۰

چاپ اول : سال ۱۳۹۶

ناشر : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

ناظر چاپ : مدیریت اطلاعات و ارتباطات علمی

(نشانی : میدان هفت تیر، خیابان قائم مقام فراهانی، خیابان مشاهیر، نبش خیابان غفاری، پلاک ۵،

موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، تلفن ۸۸۳۸۱۰۶۸ - www.ifro.ir)

شابک : ۳ - ۱۴ - ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۵۱-۱۴-۳ (ISBN : 978-600-8451-14-3)

قیمت : ۴۴۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور محفوظ است.

پیشگفتار مولف

سرانه مصرف آبزیان در دنیا ۱۸۸ کیلو گرم است. در حالیکه سرانه مصرف در کشور ۹۰۱ کیلو گرم گزارش شده است. مصرف سرانه آبزیان در کشور در مقایسه با بسیاری از کشورها بسیار پائین است. به همین دلیل سازمان‌های مسئول به دنبال افزایش مصرف سرانه آبزیان کشور هستند. برای افزایش سرانه راههای مختلفی از جمله افزایش تولید آبزیان، تولید محصولات جدید و متنوع، بازاریابی و واردات وجود دارد. گذشته از مقدار مصرف، سلامت محصول شیلاتی نیز از اهمیت بالایی برخوردار است که باید مورد توجه قرار گیرد. آبزیان علاوه بر مصرف به عنوان غذا از جنبه تولید فرآورده‌های بیولوژیک نیز حائز اهمیت هستند که بایستی در برنامه‌ریزی‌ها مورد توجه قرار گیرند. دستیابی به سرانه مصرف بالا و سالم محصول شیلاتی یا تولید فرآورده‌های با ارزش بیولوژیک از آبزیان نیاز به تدوین برنامه‌ای جامع دارد که تمامی جوانب را مورد توجه قرار دهد. کتاب نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبزیان کشور با این هدف تدوین شده است. این کتاب دارای سه فصل است. فصل اول به نقشه راه فرآوری آبزیان اختصاص دارد. در این فصل به موضوعات تولید فرآوری‌های شیلاتی از جنبه‌های تنوع بخشی، صنعت و مشکلات و راه کاری‌های تحقیقاتی برای توسعه صنعت فرآوری آبزیان پرداخته شده است. فصل دوم کتاب به موضوعات محصولات شیلاتی از منظر بهداشت و حفظ کیفیت فرآورده‌های شیلاتی اختصاص یافته است. در فصل سوم کتاب به قابلیت‌ها و ظرفیت تولید انواع فرآورده‌های بیولوژیک دارویی، غذایی و صنعتی از آبزیان پرداخته شده است.

دکتر یزدان مرادی

عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

فهرست مندرجات

پیشگفتار مولفین

فصل ۱: نقشه راه توسعه فرآوری آبزیان	۱
۱.۱: بررسی وضعیت موجود فرآوری آبزیان کشور	۲
۱.۱.۱: تصویر وضعیت تولید آبزیان در جهان (FAO, 2012)	۶
۱.۱.۲: بررسی آخرین وضعیت فرآوری و مصرف فرآورده های آبزیان	
در جهان (FAO, 2012)	۱۱
۱.۱.۳: تصویر وضعیت تولید آبزیان کشور	۲۰
۱.۱.۴: وضعیت موجود فرآوری آبزیان کشور	۲۴
۱.۲: محدودیتها و تنگناهای توسعه فرآوری آبزیان	۲۷
۱.۲.۱: مشکلات و موانع عمده در زمینه فرآوری	۲۷
۱.۲.۲: مشکلات و موانع عمده در توسعه صنایع فرآوری آبزیان	۲۷
۱.۳: امکانات، تنگناها، نقاط قوت، ضعف عملکرد نظام عرضه و بازاریابی	۳۲
۱-۳-۱: امکانات	۳۲
۱-۳-۲: تنگناها	۳۲
۱-۳-۳: نقاط قوت	۳۲
۱-۳-۴: نقاط ضعف	۳۲
۱.۴: بررسی تحقیقات فرآوری مرتبط با آبزیان کشور	۳۳
۱-۴-۱: بررسی اثر بخشی تحقیقات انجام شده داخلی و خارجی در توسعه فرآوری آبزیان	۳۵
۱-۴-۲: ایجاد تنوع در تولید فرآورده های شیلاتی	۳۷
۱-۴-۳: افزایش سرانه مصرف آبزیان	۳۸
۱-۴-۴: بهبود در روند تولید و افزایش ظرفیت های فعلی در صنایع شیلاتی کشور	۳۸
۱.۵: اهداف، برنامه ها و طرح های پیشنهادی	۴۰

۱.۵.۱. اهداف کمی و کیفی زیر بخش شیلات در توسعه فرآوری.....	۴۰
۱.۵.۲. پیش بینی افق ۱۴۰۰ بر اساس بررسیهای و برآورد انجام شده شیلات ایران	
در سال ۱۳۷۵.....	۴۶
۱.۵.۳. اهداف کیفی در زمینه توسعه فرآوری آبزیان پیش بینی شده در برنامه های	
راهبردی - محصولی زیر بخش شیلات.....	۴۷
۱.۵.۴. طرح ها و برنامه های پیشنهادی	۴۸
۱.۵.۵. سیاست کاهش ضایعات و ایجاد ارزش افزوده.....	۵۴
۱.۵.۶. سیاست افزایش ماندگاری و بهبود بسته بندی.....	۵۶
۱.۵.۷. سیاست بهبود کیفیت و بازاریابی آبزیان(ماهی و فرآورده های آن).....	۵۸
۱.۵.۸. سیاست بهبود مدیریت و اقتصاد تولید.....	۵۹
فصل ۲: نقشه راه توسعه بهداشت محصولات شیلاتی.....	۶۱
مقدمه.....	۶۲
۲.۱. بررسی وضعیت موجود بهداشتی وضعیت محصولات بهداشتی کشور.....	۶۴
۲.۱.۱. سازمانهای دولتی مسئول بر نظارت بهداشتی محصولات شیلاتی.....	۶۴
۲.۱.۲. استانداردهای ملی.....	۷۱
۲.۱.۳. استانداردهای بین المللی.....	۹۹
۲.۱.۴. مقررات ثبت و پخش دارو های آبزیان.....	۱۰۲
۲.۱.۵. استانداردهای بین المللی.....	۱۰۳
۲.۲. محدودیت ها و تنگناهای توسعه فرآوری آبزیان	۱۰۵
۲.۲.۱. تهدیدها.....	۱۰۶
۲.۲.۲. نقاط قوت.....	۱۰۸
۲.۳. سیاستها، برنامه ها، طرحها و پروژه ها.....	۱۰۸
۲.۳.۱. سیاست: توسعه سیاست گذاری، مدیریت و قوانین بهداشت برای ۱۰۹	
تولید محصولات شیلاتی.....	۱۰۹
۲.۳.۲. سیاست: پایش آلاینده ها در آبزیان و فرآورده های شیلاتی.....	۱۱۰

۲.۳.۳:	سیاست: کنترل و ردیابی محصولات شیلاتی از صید تا سفره.....	۱۱۱
۲.۳.۴:	سیاست: تکمیل قوانین ومقررات.....	۱۱۱
۲.۳.۵:	سیاست: تکمیل و توسعه تحقیقات کاربردی.....	۱۱۲
۲.۳.۶:	سیاست: ارتقاء دانش دست اندرکاران بهداشت محصولات شیلاتی	۱۱۵
۲.۳.۷:	سیاست: توسعه وتقویت مراکز آزمایشگاهی تحقیقاتی و نظارتی	۱۱۶
۲.۳.۸:	سیاست: ارتقاء استانداردهای مربوط به بهداشت محصولات شیلاتی	۱۱۷
فصل ۳:	نقشه راه توسعه فرآورده های بیولوژیک آبزیان کشور.....	۱۱۸
۳.۱:	کلیات.....	۱۱۹
۳.۱.۱:	تعاریف.....	۱۱۹
۳.۱.۲:	تاریخچه تولید فرآورده های بیولوژیک آبزیان در جهان.....	۱۲۱
۳.۱.۳:	تاریخچه تولید فرآورده های بیولوژیک آبزیان در کشور.....	۱۲۵
۳.۱.۴:	دسته بندی فرآورده های بیولوژیک آبزیان.....	۱۲۹
۳.۲:	وضعیت موجود فرآورده های بیولوژیک آبزیان در جهان.....	۱۳۶
۳.۲.۱:	وضعیت اقتصادی فرآورده های بیولوژیک در جهان.....	۱۳۶
۳.۲.۲:	اقتصاد زیستی و سیاستگذاری های بین المللی.....	۱۴۰
۳.۲.۳:	بازار جهانی فرآورده های بیولوژیک آبزیان در داروسازی.....	۱۴۱
۳.۲.۴:	بازار جهانی فرآورده های بیولوژیک آبزیان در صنعت غذایی.....	۱۴۵
۳.۲.۵:	بازار جهانی فرآورده های بیولوژیک آبزیان در آبی پروری.....	۱۴۸
۳.۲.۶:	بازار جهانی فرآورده های بیولوژیک آبزیان در صنعت.....	۱۴۸
۳.۲.۷:	بازار جهانی فرآورده های بیولوژیک آبزیان در محصولات بهداشتی- آرایشی.....	۱۴۹
۳.۲.۸:	بازار جهانی فرآورده های بیولوژیک آبزیان با کاربرد زیست محیطی.....	۱۵۰
۳.۲.۹:	وضعیت موجود فرآورده های بیولوژیک آبزیان در ایران.....	۱۵۰
۳.۲.۱۰:	بررسی وضعیت تحقیقات فرآورده های بیولوژیک در جهان.....	۱۵۱
۳.۲.۱۱:	بررسی وضعیت تحقیقات فرآورده های بیولوژیک در ایران.....	۱۵۴
۳.۲.۱۲:	دسته بندی گونه های آبزیان در ایران	۱۵۶
۳.۲.۱۳:	آمار صید و پرورش آبزیان تجاری در ایران	۱۵۸

۱۵۹.....	۳.۲.۱۴: اولویت بندی گونه های مناسب جهت فرآورده های بیولوژیک آبریان ایران.....
۱۶۰.....	۳.۳: نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت ها فرآورده های بیولوژیک آبریان کشور
۱۶۰.....	۳.۳.۱: نقاط قوت فرآورده های بیولوژیک آبریان کشور.....
۱۶۱.....	۳.۳.۲: نقاط ضعف فرآورده های بیولوژیک آبریان کشور.....
۱۶۲.....	۳.۳.۳: تهدیدهای فرآورده های بیولوژیک آبریان کشور.....
۱۶۳.....	۳.۳.۴: فرصت های فرآورده های بیولوژیک آبریان کشور.....
۱۶۳.....	۳.۳.۵: وضعیت موجود نیروی انسانی.....
۱۶۴.....	۳.۳.۶: وضعیت موجود زیرساخت ها.....
	۳.۳.۷: تجهیزات آزمایشگاهی مرتبط با بخش زیست فناوری موسسه تحقیقات علوم
۱۶۷.....	شیلاتی کشور.....
۱۶۹.....	۳.۳.۸: وضعیت موجود اعتبارات.....
۱۶۹.....	۳.۴: برنامه ها، اهداف، راهبردها، طرح ها و پروژه ها.....
۱۶۹.....	۳.۴.۱: برنامه تحقیقات در افق ۱۴۰۴.....
۱۷۲.....	۳.۴.۲: عناوین طرح های جامع.....
۱۷۳.....	۳.۴.۳: عناوین زیر طرح طرح های جامع.....
۱۷۷.....	۳.۴.۴: عناوین پروژه های زیر طرح طرح های جامع.....
۲۳۰.....	۳-۵: خطوط تولید نیمه صنعتی (پایلوت پلنت).....
۲۳۰.....	۳.۵.۱: عناوین خطوط پایلوت پلنت (تولید نیمه صنعتی).....
۲۳۶.....	۳-۶: جمع بندی نهایی.....
۲۳۶.....	۳.۶.۱: تعداد طرح ها، پروژه ها و خطوط پایلوت پلنت در ۶ راهبرد اصلی نقشه راه.....
۲۳۷.....	منابع.....